

این متن از سایت دانشنامه حوزوی "ویکی فقه" اخذ شده است.
برای آشنایی و استفاده بیشتر به نشانی www.wikifeqh.ir مراجعه فرمایید.

رابطه غیر زمانی

رابطه غیر زمانی، از [اصطلاحات علم منطق](#) بوده و به لفظ **دال** بر **فعلیت** یا **استمرار نسبت حکمی**، بدون دلالت بر زمان معین اطلاق می‌شود.

فهرست مندرجات

- ۱ - توضیح اجمالی
- ۲ - اقسام رابطه
- ۳ - پانویس
- ۴ - منبع

توضیح اجمالی

رابطه غیر زمانی، از [اصطلاحات علم منطق](#) بوده و به لفظ **دال** بر **فعلیت** یا **استمرار نسبت حکمی**، بدون دلالت بر زمان معین اطلاق می‌شود.

اقسام رابطه

رابطه بر دو قسم است:

- ۱- **رابطه زمانی**
  - ۲- رابطه غیر زمانی، آن است که بر فعلیت یا استمرار ثبوت **محمول** برای **موضوع** دلالت می‌کند و هیچ‌گونه دلالتی بر زمان معینی (که ظرف نسبت است) ندارد؛ مثل: «فلانی نویسنده است» یعنی فعلاً نویسنگی برایش ثابت است و «خدا دانا است» که بر استمرار **حکم** دلالت می‌کند.
- [۱] مشکوة الدینی، عبدالمحسن، منطق نوین مشتمل بر اللمعات المشرقیه فی الفنون المنطقیه تألیف صدرالدین شیرازی، ص ۲۵۱.

در **زبان عربی**، این قسم کمتر در **لفظ** ذکر می‌شود و نویسندگان منطق، چون لفظی معادل «است» نیافته‌اند، به جای آن لفظ «هو»، «هی» و نظایر آن را به عنوان رابطه غیر زمانی به کار برده‌اند، هر چند این الفاظ در اصل، اسم‌اند، نه ادات و گاهی هم مشتقات **افعال ناقصه**، مثل «کائن» و «صائر» را رابطه قرار می‌دهند و مثلاً می‌گویند: «زید کائن قائماً (زید ایستاده است) یا زید صائرٌ جالساً (زید نشسته است)».

رابطه غیر زمانی اقسام و مصادیقی دارد؛ مانند: رابطه حرکتی، است، استین، نیست و ضمائر (رابطه).

[۲] تفتازانی، عبدالله بن شهاب‌الدین، الحاشیه، ص ۵۶.

[۳] ابن سینا، حسین بن عبدالله، الشفا (المنطق)، ج ۱، جزء ۳، ص ۷۶.

[۴] قطب‌الدین رازی، محمد بن محمد، تحریر القواعد المنطقیه فی شرح رساله الشمسیه، ص ۳۶-۳۷.

[۵] قطب‌الدین رازی، محمد بن محمد، تحریر القواعد المنطقیه فی شرح رساله الشمسیه، ص ۸۷.

[۶] مجتهدخراسانی(شهابی)، محمود، رهبر خرد، ص ۱۵۴.

[۷] مجتهدخراسانی(شهابی)، محمود، رهبر خرد، ص ۳۰.

[۸] خوانساری، محمد، منطق صوری، ص ۲۲-۲۳.

پانویس

۱. ↑ مشکوة الدینی، عبدالمحسن، منطق نوین مشتمل بر اللمعات المشرقیه فی الفنون المنطقیه تألیف صدرالدین شیرازی، ص ۲۵۱.

۲. ↑ تفتازانی، عبدالله بن شهاب‌الدین، الحاشیه، ص ۵۶.
۳. ↑ ابن سینا، حسین بن عبدالله، الشفا (المنطق)، ج ۱، جزء ۳، ص ۷۶.

۴. ↑ قطب‌الدین رازی، محمد بن محمد، تحریر القواعد المنطقیه فی شرح رساله الشمسیه، ص ۳۶-۳۷.

۵. ↑ قطب‌الدین رازی، محمد بن محمد، تحریر القواعد المنطقیه فی شرح رساله الشمسیه، ص ۸۷.

۶. [↑](#) مجتهد خراسانی (شهابی)، محمود، رهبر خرد، ص ۱۵۴.
۷. [↑](#) مجتهد خراسانی (شهابی)، محمود، رهبر خرد، ص ۳۰.
۸. [↑](#) خوانساری، محمد، منطق صوری، ص ۲۲-۲۳.

منبع

[بایگامدیریت اطلاعات علوم اسلامی، برگرفته از مقاله «رابطه غیر زمانی»، تاریخ باز یابی ۱۳۹۵/۱۰/۲۹.](#)

رده‌های این صفحه: [اصطلاحات منطقی](#)